

Innspill fra bønder under Sopinfestivalen -

Fredag 18.09.20 – kl.1330-1500

Fra kommunen: Camilla Vågan, Anne Mette Haugan, Frode Setran, Torhild Libjå og Martin Øie Lauten.

Under Sopinfestivalen var det rundt 30 stykker som deltok på workshop om kommuneplanens samfunnsdel. Her deltok alt fra elever ved Val VGS til erfarne bønder. Både små og store bruk var representert.

Det ble lagt opp til en kort orientering rundt kommuneplanens samfunnsdel før workshop med problemstillinger. Den praktiske delen ble gjennomført på 50 minutter, med 15 minutter til oppsummering.

Nedenfor innspillene fra deltagerne på Sopinfestivalen:

Problemstilling	Respons
Hvilket landbruk skal vi ha i fremtiden?	<ul style="list-style-type: none"> - Små, mellomstore og store bruk - Et allsidig landbruk. Oppmuntre til mangfold i produksjonen – det må være mulig å drive med andre ting enn melk og kjøtt. Kan gi mer kortreist mat, eksempel grønnsaker og frukt - Satsning på lokalmat - Plass for enkel produksjon, og nisje, lokal og spesialiserte / nyskapende landbruk - Landbruk har en STOR betydning og er en hjørnestein i Nærøysund - Synlig landbruk - Eie fremfor å leie - Mangfold av bruksformer – Grønnsaker, grovfor (melk, kjøtt), turisme, salg av tjeneste (inn på tunet) - Det grønne skiftet - Samarbeid med andre næringer – eksempel er slam $\leftrightarrow$ kunstgjødsel fra oppdrettsnæringen - Målet må bære at aktive gårdbrukere må få eie / kjøpe all landbruksjord. Dersom man ikke driver jorda, må den selges som tilleggsjord - Systemet med leiekvoter må utvikles slik at de aktive melkebruk blir faktiske eiere av ressursene - Volumproduksjon må heies frem på lik linje med lokalmatproduksjon - Unntak for driveplikt skulle blitt begrenset til 5 år, og bør kontrolleres sterkere - Besettingsstørrelse etter arealgrunnlag

	<ul style="list-style-type: none"> - Bærekraftig produksjon - Bruke hele Norge / distriktet - Samarbeid mellom jordbruk og havbruk - Bruk norske ressurser - Sentrale slakteri med tanke på dyrevelferd så dyr ikke må stå lenge på slaktebil - Melkeproduksjon bærebjelken - Stimulere til solo og størrelsen fremfor å legge ned gårdsbruk - Følge landbruksutviklingen - Drive produksjon som ivaretar kulturlandskap og åpner opp
<p>Hvor skal landbruket i Nærøysund plasseres?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Over hele kommunen der det er naturgitte forhold for det – men må være aktive bruk. Utnytte areal på en bærekraftig måte. - Bruk hele kommunen - De som bor i ytterkantene, skal ha like muligheter som de som bor sentralt - Der det er dyrka jord og beiteområder - Viktigere enn plassering av gårdsbruk er å minske byråkratiet, og øke muligheten til å utvikle egne bruk - Vi møter ofte store hindringer i byråkratiet, herunder bør delegasjonsreglementet forandres slik at det er lokaldemokratiet som bestemmer - Ønsker å lettere få brukt utmarka også til naboene som ikke driver. - Med mangfold av bruksformer må produksjonen være spredt i hele kommunen. Det er viktig å ta vare på kulturlandskapet å få tilbake med rydding av skog.

Hvordan skal vi sikre rekruttering til landbruket?

- Fremsnakke egen næring/landbruket og legge til rette for neste generasjon. Bruk de unge.
- Generasjonsskifte / selg i rett tid
- Selge gården i stedet for å leie ut eller selge kvoten.
- Stimulere/oppfordre til salg / overtagelse fremfor å legge ned og bruke gården som boplass.
- Finansiering må bli lettere – starttilskudd, utlånsordninger, Banken må ta økt risiko i starten
- Ønsker at kommunen gir tilskudd til unge som ønsker å kjøpe gård
- Gårdsbesøk – obligatorisk i skolen. Ha fokus på rekruttering allerede på grunnskolen, vise til viktighetene av landbruket
- Man kan være bonde selv om man har 20 sau og ikke for eksempel 500 000l i kvote
- Bruke sosiale medier for å vekke unges interesse for næringa
- Vise damer i landbruket
- Egne rekrutteringsprosjekt
- Gode skoler / utdanningstilbud
- Tilby kurs / møter for de som er interessert
- Tilby omvisning for fremtidige bønder så de får et annet syn enn foreldrene.
- Bruk av Innovasjon Norge til kjøp og bruksutbygging

Hvordan skal vi sikre omdømmet til landbruket?

- Fremsnakke men ikke bare snakke, penger må følge med også fra Nærøysund kommune
- Opplyse forbrukere om at kvalitet koster penger, og at det ikke kun handler om at mat skal være billig
- Fremsnakke næringen. Støtte hverandre. Snakke pent om landbruket.
- Skjømte kulturlandskapet. Drive naturlig beiting
- Drive bærekraftige landbruk
- Åpen gård og skolebesøk
- Bruk sosiale medier, vis hva man er stolt av. Ta imot folk på gårdene.

	<ul style="list-style-type: none"> - I Lyngen kommune er 8. klasse med på lemning, utslipp på beite, slakting og bruker kjøttet i mat og helse på skolen - Beskrive hvor kjøttet kommer fra. Burde være en del av mat og helsefaget i grunnskolen - Rydde opp rundballplast - Åpenhet på gårdene. - Sikre god dyrevelferd, unngå forsøpling - Ha det fint rundt gården – <u>Plukk plast!!</u> Si ifra til rotete naboer - Kommunen kan legge til rette med flere plasthenting – GRATIS - Åpen dør (god dyrevelferd, god orden ALLTID)
<p>Hvordan utnytte skogressurser de neste 20 årene?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Drive skogen aktivt. Se verdien av skog. Utnytt produktiv skog til skogsdrift - Avvirkning - Ungskapning - Planting - Etablere flere flisanlegg. Stimulere til å bygging av flisfyringsbygg - Beiteskog - Dyrefor - De områdene som er egnet som beite / dyrket mark burde brukes til det, og det som ikke er egnet burde brukes til skogsdrift - Karbonfangst / lagring - Biobrensel - Det må snarest bli laget en fabrikk for produksjon av biokull i Ytre Namdal, slik at skogeierne i distriktet kan levere virket - Oppmuntre til mer bruk av trevirke – kortreist - Finne på nye produksjoner innen skogbruk for eksempel flisfyring, biobrensel, proteinproduksjon, sagbruk, og ta ned skogen som gjør at te blir større biologisk mangfold – insekter - Skogbruksplan – bruk den aktivt - Ikke hugg for enhver pris. Rydd etter hogst - Plant etter deg!

**Hvordan utnytte
gårdens ressurser i
fremtiden?**

- Utnytte turismen og få turister til å se beiting på øyer, for eksempel på Viknaøyene
- Kunnskap om ressursgrunnlaget
- Skape miljø for nisjeproduksjon
- Bruke Val som kompetanseformidler
- Beitedyr
- Vi jobber jo med dette hver dag til alle tider!
- Drive bærekraftig. Helhetlig drift
- Kartlegge ressurser på gården, menneskelige og biologiske
- Områder som ikke er dyrket kan selges som hyttetomter for å trekke flere til området / kommunen

Martin Øie Lauten

Samfunnsplanlegger / Nærøysund kommune